

Føroyar eitt kapital- og profittstýrt land, sum reindýrkar illgresi í teim borgarligu akrunum?

Tey flestu málagn verða stýrd og merkt av kapital- og profittkendum skutilsveinum, tó eittans málagn undantikið — nevnliga »Sosialurín«. Tá ið eg nú nevni hetta síðsta, so kundi tað hugsast, at hetta er bert ein vakur ynskireymur uttan hald í veruleikanum, bert ein vøkur lognbra. Men skoða, grava í djúptina í hesum áðurnevnda málagn, so finnur tú í mongum liðum, at hetta er ein veruleiki; men eitt er givið, at tað er sera, sera torvelt at draga fram í ljósmála og fáa fram allar tær hugsjónir, tær sonnu javnaðarhugsjónir, tá ið nú hesin flokkur gripur um eina so stóra mannfjöld, sum hann nú einaferð ger. Hvørt mansbarn á hesum klettum ynskir at nema eitt sindur av hesum, men tað heimliga jorðildið er í mongum førum ein meinbogi, og tessvegna verður torført at lata tað grundleggjandi í einum vinna fastatøkum, og fleiri av hesum egin-sintu kreftum, sum eru í umhvørvinum, fáa valdið. Tessvegna verður tað torført at reka óynsktar borgarligar afturhaldskreftir av durum, men hóast hetta viljum væri við búnum brandi í hendi hevja tann reina javnaðarandan hátt. Og tað eru uttan vit geva tí stórvegis ást, júst hesar afturhalds, oyðandi, borgarligu, niðurbótandi og egin-sintu kreftir, ið geva okkara flokki og ikki minst hugsjónum vára styrki og áreiði at halda áfram at stríðast. Vær viljum sigra!

Í góðum tíðum, har kapitalist- og profittmakaraveldið verður magapuppblást, har andin doyrt, tá er lætt at vera: fólkafloks-shetja, sambands-hetja og lutvist tjóðveldi-shetja, og í hesum rúðuleikanum verða javnaðarmenn og -kvinnur undir-oyst í ókvæmisorðum og síðalagsloysisframferð, tá tykist vera lag á mánni hjá teim borgarligu at oysa út gor og gall, tá hava teir góðar dagar, tá er ikki brúk fyri javnaðarandanum longur — hvar hevur nóg mikið í sjálvum sær, samanhalð nýstist ei heldur, hvør situr í síni kroyru. Tann gullrandaða borgarliga mentanin verð-

ur róttfest í barnalundina, ungdominum og veikum sálum í vaksnamannatilveruni og tá ið elli tekur at boyggja.

Javnaðarhugsjónin er hon deyð, ella durvar hon bert?

Í øllum egin-sintum umhvørvi og júst eftir minum tykki í hesum tíðum er torført at vera »ortodoksur« (um eg havi loyvi at nýta hetta orðið) javnaðarmaður og -kvinn. Materilistgudurin hevur fingið valdið bæði á tí jarðliga og á tí andaliga virksemiinum í dag. Tað verður bert ein vágskaal nýtt í dag; góðs og fæ, styrki og reystleiki. Tað einstaka menniskjað verður skúgváð til viks, gloymt, er bert ein onkisigandi lutur.

Men eitt skulu tit sovandi, durvandi javnaðarsinnað fólk vita, at javnaðarhugsjónin er ikki deyð, tann rætti andin spirar, og verður sum ongantíð áður sterkur og virkisfúsar. Tit ungu, tilkomnu og eldri: fylkist í bólk og stríðist móti øllum afturhaldi, korrupsión, borgarligum snæversýni, maktgirnd og móti egin-vild.

Blaðstjórin á Dagblaðnum

Ein hevur lisið í málagn fólka-floksins hesa seinastu tíðina, og hetta eitur-bland heldur áfram, greinir festar á blað av tess blaðstjóra, har hesin maður virðist freitum stavum greiðir frá, at javnaðarflokkurin — javnaðarfloksins brøður í andanum — at teir oyðsla og sepa landsins pening burtur, og hesin sami blaðstjóri heldur, at tað kann í hvussu so er ikki bera til, at javnaðarfloksins brøður í andanum kunnu taka frá teim ríku og geva teim fátæku, henda mannagongd má steðgast og tað alt fyri eitt, tí annars er hetta hans ávís landshúsráð á heysin. Fyri einhvønn pris, sigur hesin sami blaðstjóri, má stríðast fyri, at munurin millum fátæk og rík gerst størri

og størri, grøvin má gerast djúpari og djúpari, harðrendisframferð spekulantanna má stimbrast, tey, ið kunnu avrika »stórverk« innan spekulatión, reystleika og styrki megu hava friar ræsur fyri at taka seg longur og longur niðan á tindar — henda eirindaleysa maktgirndin, meðan hini, ið lítið og onki kunnu avrika av hesum, megu og skulu søkka longur og longur niður. Um so er, at hesar hugsjónir, ið hesin blaðstjóri leggur rygg og anda til, eru mið og mál fólka-floksins, so vóni eg, at tað hugsandi fólk, ið stendur aftanfyrir hendan flokk, vaknar, tí tað er sanniliga ongin skomm, at skifta støði og koma á ta røttu leiðina aftur. Erare humanum est. Hjartaliga væl-komin!

Íspegilsmyndur

Og sambandsmaður (menn?) á sama hátt (hóttan kapitalistanna er væl kend, men fólk ið er tó í dag so mikið at sær komið, at slík hóttan og veruleikavreingjan er eitt nyttuleyst vápn) afturhaldandi, eitt fjáðursætt hugflog: stórreiðaravirksemi og onnur spekulatiónsvirksemi fáa loyvi til eirindarlest at mersgúgva tey røttu virðini í tjóð vára — íspegilsmyndir spekulantanna verður í neyðini nýtt á margar hættir. Hetta ávís lands-húsráð skal jú bert vera upphildið og gildið vera gildið av lóntakar-unum, teim lágløntu, fólkapensiónistum, avlamis-pensiónistum — men eg vóni, at henda harðrendisframferð teirra borgarligu flokka verður av øllum alvi á taktiskan hátt niðurbard. Um henda leið, ið teir borgarligu flokkarnir gera seg til talsmenn fyri, heldur áfram, so verður tjóð vár á sonnum ein fátæk tjóð, uttan hugflog og virðing fyri tí einstaka menniskjanum. Og skriva um skrokkar, síðu upp og síðu niður, tað skal sanniliga ein sterk andsstyrki til, um ikki ein skal koma at droyma um beinagrindir, tær kunnu gerast óðligar at sjá, serstakliga í grønar ljósglæmu — hvar er andin? Útlúgvaður og deyður (ein deyður politikkur) — og fyri at krúna verkið, tosa um síðalags- og átrúnaðarloysi hjá sosialismu — hjá javnaðarbrøðrum í andanum her heima á landi.

Men eitt skulu tit ugga tykkum við — javnaðarbrøður í andanum — tað seinasta vápn, ið teir borgarligu flokkarnir taka

í hendi er síðalags-, i-myndarinnar- og átrúnaðarvápn. Kalla alt, ið nemur við javnrætt og sosialismu fyri skurðgudadýrkan og gudaspottan, ja, nú er sanniliga soðið vorðið tunt hjá hesum flokkum, men var annað at vænta? Eg veit ikki um sambands- og fólka-floksmenn eru førir fyri at kasta tann fyrsta steinin, vit javnaðarmenn og -kvinnur eru tað ikki, og vilja als ikki tað gera, tá ið tað er á átrúnaðarliga ókinum, tí sjálvur Harrin yvir allar harrar vildi tað ikki gera.

Tjóðveldismenn, teir eru nú vorðnir so sera gløggir, hava sanniliga fingið varhugan og fatan av, hvørja sjálfstýrslisleið javnaðarflokkurin hevur — jú, jú, øll hesi íspegils-kynstur eru eins hættað og sjálvur hin »grábeinti« leikar á hørpu framman fyri teir.

Serstakliga tveir borgarligir politiskir sjónleikarar duga »væle« at festa orð á blað, so tað óivað kenst eins og ein hugsvandi yllur, ið fer oman eftir rygginum, men so leingi hesin yllur bert er uttan á skrævuni, so skaðar tað onki, men tó skulum væri brøður í andanum ikki undirmeta hesar sjónleikarar í teirra leikpallakynstri. Tað, ið eyðkennir hesar blæsujólgar, er, at um tað ikki eru tøl, hag-tøl, tabellir av ymsum slag (hetta er næstan vorðin teimum ein skurðgudur) teir draga fram, so eru tað óverulig og fjákt hugflog og gomul gandskynstur, sum teir vænta at kunna rúnbinda mannaálir við og við tí fyri eyga at drepa, oyða tað góða, rætta og tær mannavirðandi kreftir í menniskjanum og hesir vilja oyða tann skilgøða samfelagsstruktúr, sum javnaðarflokkurin er borg-an fyri.

Tit ungu, tilkomnu og eldri. Latið ei tilíkt orðaskvaldur rína við og á tykkum. Berjist móti líkum niðurbótandi, afturhaldandi kreftum. Savnist um og styrki ta hugvekjandi og mennandi hugsjón, fylkist um og styrki javnaðarflokkinn.

Eitt nýtt samfelag

Ferð eftir ferð siggja vit lesarabrev í Dimmu, har sosialistur, javnaðarmaður dregur fram, at ikki er tíðin tann sama, sum tá ið P. M. Dam, sáli, ráddi fyri borgum, nei, so langt eru vit samdir, tíðin er ikki tann sama, tíðin stendur ei í stað, tíans-heldur menniskjað. Tann

formaður, vit høvdu tá, var ein veruligur javnaðarmaður bæði í anda og sýndi tað í verki — tey av-rekksverk, hann fekk útint, kunnu vit sanniliga siggja tann dag í dag. Men tian-verri er langt á mál enn viðvíkjandi veruligum javnrætti, og at tað einstaka menniskjað verður virt sum eitt menniskja, og ikki ein deyður lutur. Men í dag — og ikki minst framtíðin — her er tað okkara núverandi formaður, ið als ikki á nokrum umráðum stendur aftanfyrir tann undanfarna, er ein framúrskarandi gløgur, vitugur og framskygður hugsjónarmaður — ikki ein kommunistur — men ein sannur javnaðarmaður, ein brøður í andanum, og veruliga í verki saman við javnaðarbrøðrum sýnir og vil sýna, at javnaðar-andin er tann einasti berandi — einasta borgan fyri einum samfelag, har fólk ið kann kenna seg trygt. Eitt land, ein tjóð verður upphýgt á tað socialistiska sjónarmiðið, har ongin kúging, hvørki andaligt ei heldur verðsligt verður, men sannur javnrættur, eitt trygt samfelag, har ei ein tóm síðalagsimyndarinnar ræðumynd verður sett í há-sætið.

Vær viljum byggja eina borg upp, har øll menniskju, óansæð hvussu teir eru háttað, kunnu búleikast, har tey »sterku« andaliga ella líkamliga verða at hjálpa og stuðla teim »veiku« eitt nýtt samfelag, har hugtakið ol-mussa verður at hvørva, har hesi áðurnevndu tvey orðini: sterk og veik verða at kámost burtur, men hetta kann bert verða ein veruleiki, um vit øll taka lógvatak saman og stuðla javnaðarflokkinum, og gera hann sterkan. Og sum hugsandi einstaklingar, so kunnu vit ikki lata vera við at gera tað. Lati so bert politiskar sjónleikarar kalla tað, hvat teir vilja.

Stýring

Miðað má verða fram í móti á hesum ymsu økjum, um, og serstakliga á økjum, har profittspekulantar og maktgirndarkapitalistar eirindaleyst hava valdið, má ein javnrættarinnar skilgøð stýring til, og harafturat at lokalpatriotisma ikki kemur at doyva og skaða uppbyggingar og mennandi virksemi — eisini har skal stýring til. Og hetta ger seg galdandi innan ymsk virksemi. Eitt liberalistiskt virksemi førir mangan við sær speku-

lón við tí fyri eyga at vinna almikið til sín sjálvs (eginsintar, vambasiðar hugsjónir) bert geva burtur av yvirflóðini og sam-tíðis í hugsanarhátti og í verki leggja so mikið til síðis á ein peningagramman, samfelagsdrepandi hátt, tó innan fyri lógarinnar rammur, sum mang-an, alt ov tíðum, verja tey sterku (peningaliga særð). Stýring má og skal til innan ibúðar- og leiguvirksemi, herundir jarðar-politikk og sosialpolitikk, har ikki bert einaræðis altvitandi hugsjónarelement ráða, men at menniskjað, tað einstaka, verður sett í miðdepili (meira um hetta seinri).

Tíðin er búgvin

Skutilsveinarnir eru mangir (og teimum verða veitt ymsk vápn frá teirra harrum, og hesi vápn tykjust í mongum førum rættisinnáð og sera gagnlig at vera) og tó hava hesi vápn, tess harrar og skutilsveinar bert tað fyri eyga at vinna makt/heio-ursgirnd og pening og samtíðis gykja fyri fólk, at alt slíkt als ikki er her á Føroya klettum.

Fyri at 3–7 menniskju kunnu koma at búleikast í egnari kroyru, kr. 1 mill. (trælbandið ikki slitið, fyrr enn um eini 30–40 ár, gráhærdur og senilur) — jú tá kitar í bókum skutilsveinanna; teir privatkapitalistisku spekulantastovnarir gniggja sær í hendurnar, gongst illa við afturgjaldingini av húsum v.m., akkar fara í knús osfr. meira í lummarnar á maktgirndarandanum. Manralagnan, tey líkams- og sálaliga tarnaðu og tess fylgjur verður ei tosað um, tí í hesum sambandinum hevur stovnurinn bert tað peningaliga áhugamálið. Tað almenna tekur um endan, eins og við ibúðarviður-skiftunum 300,— kr. fyri stórar ibúðir um mánaðin, men hetta nýtist kanska ikki at gera nakað við. Hvar eru spekulantanna graslendi? Hvi nú hugsa um framtíðina, børnini, tey megu jú sjálvi finna sitt støði og byggja teirra framtíð, tey nýtast vit als ikki at hugsa um, men hinvegin skulu vit ala tey upp til smár egin-sintar, privatkapitalistar og spekulantar... og so melur hjólið... ein »nýggja« tíð við tí einastu røttu góðu sum fyrmynd!???

Tíðin er búgvin — so ni gangan — leggið gleði til tann rætta javnaðarstruktúr, og niðurbót spekulatións/profitt — og tann kapitalistiska struktúr, sum bert hevur tað fyri eyga at tæna teim fáu og trælbanda fleirtalið.

Sólmundur Joensen

Heldur tú ikki
sosialinum